

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 722/2021 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om fångars rätt till bibliotekstjänster och om att utveckla fängelsebiblioteksverksamheten

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 722/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Anna Kontula /vänst:

Hur kommer undervisnings- och kulturministeriet att se till att fångar har samma bildningsmässiga rättigheter till de tjänster som föreskrivs i lagen om allmänna bibliotek som andra medborgare, och

ämnar undervisnings- och kulturministeriet ta ansvar för samordning av biblioteksverksamheten för fångar?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Reglementet för statsrådet (262/2003) innehåller bestämmelser om ministeriernas ansvarsområden och beslutanderätt. Ärendena fördelar sig på ministeriernas ansvarsområden så som föreskrivs i 3 kap. i reglementet. Ett ärende behandlas av det ministerium till vars ansvarsområde ärendet huvudsakligen hör. Enligt reglementet omfattar justitieministeriets ansvarsområde bland annat brottspåföljder. Fängelselagen (767/2005), som hör till justitieministeriets ansvarsområde, innehåller bestämmelser om fångars rätt till bibliotekstjänster. Enligt lagen ska fängelsebiblioteket samarbeta med allmänna bibliotek, och dess verksamhet överensstämmer med verksamhetsprinciperna för allmänna bibliotek.

Enligt reglementet för statsrådet omfattar undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde bland annat arkivväsendet och det allmänna biblioteksväsendet. Lagen om allmänna bibliotek (1492/2016) innehåller bestämmelser om allmänna bibliotek, om bibliotekens verksamhet och om främjande av verksamheten på lokal-, region- och riksnivå, om bibliotekens samarbete och om statsfinansieringen för bibliotek. Med allmänna bibliotek avses ett biblioteksväsende som kommunerna svarar för och som är avsett för alla befolkningsgrupper. Enligt 4 § i lagen svarar undervisnings- och kulturministeriet för den nationella bibliotekspolitik för de allmänna biblioteken och för att utveckla den.

Under 2018–2021 har undervisnings- och kulturministeriet beviljat finansiering till allmänna bibliotek med regionala utvecklingsuppdrag i syfte att tillhandahålla experthjälp till slutna fängelser. Fängelsebiblioteksverksamheten omfattas inte av de lagstadgade uppgifterna för bibliotek med regionala utvecklingsuppdrag, utan stödet för verksamheten i fråga har grundat sig på de allmänna bibliotekens frivillighet och vilja att främja fångarnas likvärdiga möjligheter till information, bildning och lärande.

Enligt 2 § 3 mom. i Finlands grundlag ska all utövning av offentlig makt bygga på lag och lag noggrant iakttas i all offentlig verksamhet. Förvaltningens lagbundenhet innebär att gällande bestämmelser om beslutanderätt ska iakttas i all myndighetsverksamhet. Enligt etablerad praxis har det ansetts i både grundlagsutskottets tolkningspraxis och justitiekanslersämbetets avgörandep Praxis att myndigheternas beslutanderätt entydigt eller annars tillräckligt noggrant ska fastställas i lag (GrUU 51/2006 rd, OKV/681/1/2008).

Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar med sina ansvarsområden i princip för samhällets bildningsgrund. Enligt legalitetsprincipen inom förvaltning leder dock ministeriets ansvarsområde inte automatiskt till en beslutanderätt inom bildning, utan det måste alltid föreskrivas separat om beslutanderätten.

På grundval av det som konstaterats ovan kan undervisnings- och kulturministeriet inte åta sig ansvaret för samordningen av biblioteksverksamheten för fångar, eftersom det inte finns någon lagstadgad bestämmelse om beslutanderätt för det. Ministeriet har framfört ett förslag om att fängelser skulle köpa den experthjälp de behöver för att ordna biblioteksverksamheten i fängelserna från kommunernas allmänna bibliotek. Så har man gjort till exempel i Vasa.

Helsingfors 10.1.2022

Forsknings- och kulturminister Antti Kurvinen